06/02/2022

Οι άγιες μητέρες των Τριών Ιεραρχών: Εμμέλεια, Νόννα, Ανθούσα

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα, Κυριακή μετά της Υπαπαντής, η Εκκλησία μας τιμά τις μητέρες των Αγίων Τριών Ιεραρχών: Εμμέλεια, Νόννα και Ανθούσα, που υπήρξαν ηρωικές και άγιες. Για τους ευγενείς και ωραίους αγώνες τους, τις θερμές προσευχές τους, τη μεγάλη υπομονή στις πολλές θλίψεις τους, το ενάρετο και άγιο παράδειγμά τους αξίζουν ύμνοι, αίνοι και δοξαστικά. Με όλα αυτά και πρώτα με τη Χάρη του Θεού κατόρθωσαν να αναδειχθούν οι

οικογένειές τους πνευματικά εργαστήρια αγίων. Τι καλύτερο, να αφήσουμε να μας μιλήσουν οι ίδιοι τρεις άγιοι πατέρες γι' αυτές, μέσα από τα πατερικά συγγράμματά τους.

Μας τις παρουσιάζουν με χάρη πολλή, με δέος Ιερό. Μας αφηγούνται για το έργο τους, τους αγώνες τους, τον μεγάλο ρόλο που έπαιξαν για να αναδειχθούν αυτοί στη ζωή τους, για να ανέβουν τα σκαλοπάτια της Χριστιανικής αρετής και αγιότητος. Είναι ύψιστη και μεγάλη η δύναμη που έχει η συνεργός του Θεού, που λέγεται Μητέρα!

Εμμέλεια. Η μητέρα του Μ. Βασιλείου.
Ο ίδιος ο Μέγας Βασίλειος ομολογεί: «Ἐκ παιδὸς ἔλαβον ἔννοιαν περὶ Θεοῦ παρὰ τῆς μακαρίας μητρός μου».
Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος επίσης σημειώνει: «Η Εμμέλεια καταγόταν από την Καισάρεια της Καππαδοκίας. Από γένος ένδοξο και αρχοντικό. Η Εμμέλεια από τα πλούτη και τη λαμπρή καταγωγή της δεν επηρεαζόταν. Αγωνιζόταν να ζήσει σύμφωνα με το Ευαγγέλιο και τον λόγο του Θεού».
Όταν ήρθε η ώρα να ανοίξει το σπιτικό της, επιλέγει να πάρει όχι άνθρωπο με πλούτη και υλικά αγαθά αλλά πιστό Χριστιανό, άνθρωπο με κάλλος ψυχής, τον Βασίλειο. Και στα δύο γένη του νέου ζεύγους ήταν γνώρισμα και έμβλημα η ευσέβεια, η χριστιανική ζωή και η αρετή.

Δέκα τέκνα απέκτησαν οι ευλογημένοι γονείς, ο Βασίλειος και η Εμμέλεια.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος αναφέρει για την Εμμέλεια ότι υπήρξε πολύτεκνος αλλά και καλλίτεκνος. Της εδόθη η χάρις του να έχει πολυπαιδία αλλά και ευτεκνία. Δεν αρκείτο μόνο να αφήσει παιδιά στη γη, έστω επιτυχημένα, αλλά να την αξιώσει ο Θεός να τους δει ουρανοπολίτες. Και την αξίωσε ο Θεός.
Μητέρα μακαρία! Όλα τα άρρενα τέκνα της, τέσσερα, Βασίλειος, Ναυκράτιος, Γρηγόριος, Πέτρος αφοσιώθηκαν στην υπηρεσία της Εκκλησίας: Οι τρεις επίσκοποι και ο ένας, ο Ναυκράτιος, μοναχός! Από τις πέντε θυγατέρες της η Μακρίνα έγινε μοναχή.
Πόση υπομονή και ανδρεία έδειξε και πίστη, όταν ο μοναχός Ναυκράτιος, σε ηλικία μόλις 27 ετών, πνίγηκε στα ορμητικά νερά στον ποταμό Ίριν, του Πόντου, στο διακόνημά του να εξασφαλίζει τροφή των γερόντων μοναχών αλλά και σε πλήθος ασθενών και πτωχών.

Φιλανθρωπότατη ήταν η Εμμέλεια!

Τη φιλανθρωπία ήθελε η Εμμέλεια να ασκούν όλα τα παιδιά της.
Και τούτο το ενέπνεε με το παράδειγμά της.

Η αγία Εμμέλεια εκοιμήθη το 370μ.Χ. και την έθαψαν, κατά την επιθυμία της, στον τάφο του συζύγου της Βασιλείου. Ήταν τούτο νόμιμο και φυσικό να αναπαυθεί μετά θάνατον πλησίον εκείνου «ποῦ ἠγάπησεν ἐν Θεῶ καὶ μετὰ τὸν Θεὸν».
Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος την ύμνησε με ένα υπέροχο επιτάφιο ποίημα:
«Η Εμμέλεια απέθανε. Ποίος το είπε;
Αυτή βεβαίως τόσων και τέτοιων παιδιών
προσέφερε φως εις την ζωήν
με καλά και πολλά παιδιά,
ιδού μοναδική μεταξύ των ανθρώπων.
Τρεις είναι ιερείς πολύ ένδοξοι...
είναι τόσον μεγάλη ρίζα.
Αυτό είναι το ιερόν βραβείον
της ευσεβείας σου,
ω ευγενεστάτη όλων,
η τιμή των πολλών παιδιών σου,
διά τα οποία έναν πόθο είχες».

Νόννα. Η μητέρα του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

Στην Αριανζόν της Καππαδοκίας, χωριό κοντά στη μικρή πόλη Ναζιανζό, γεννή¬θηκε το 304μ.Χ. η αγία Νόννα.
Οι γονείς της, Φιλτάτιος και Γοργονία, κατήγοντο από ένδοξες και εύπορες οικογένειες. Ήσαν και οι δύο άνθρωποι φοβούμενοι τον Θεό, ευσεβείς και ενάρετοι. Ο Θεός τους χάρισε δύο παιδιά, τον Αμφιλόχιο και τη Νόννα. Πολλές χάριτες έλαβαν από τον Θεό και τα δύο τέκνα. Η Νόννα ήταν το εγκαλλώπισμα και η χαρά της οικογένειας. Σεμνή και απερήφανη χριστιανή νέα, ήθελε να ευαρεστεί κάθε μέρα πρώτιστα στον Θεό.

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος σημειώνει σχετικά για τη μητέρα του: «Βλαστὸς ἐκ ῥίζης ἱερὴς καὶ εὐσεβοῦς» η Νόννα.
Τη Νόννα ζήτησε και πήρε ως σύζυγό του ο συμπατριώτης τους, Γρηγόριος. Σπουδαίος νομικός, σώφρων και σεμνός. Ήταν όμως πλανεμένος ως προς την πίστη. Η πιστή Νόννα με θερμή προσευχή και δάκρυα κερδίζει και σώζει τον άνδρα της. Ο σύζυγός της έγινε κληρικός και ανεδείχθη Επίσκοπος της πατρίδος τους.
Αύτη ευχαριστούσε και μεγάλυνε τον Θεό. Δοκίμασαν για χρόνια την ατεκνία.
Αναφέρει ο Γρηγόριος ο Θεολόγος: «Ποιος ήλπισε τόσον πολύ ότι μαζί με την αίτηση θα έχει και το αιτούμενο»; «Από την προσευχή (η Νόννα) δεν βγαίνει μ' άδεια χέρια...».
Η οψίτοκος «Σάρρα», σε προχωρημένη ηλικία γεννά τρία παιδιά:
Τον Γρηγόριο «που τον προσφέρει δώρο στον Θεό, αυτόν που γύρευε να λάβει», τη

Γοργονία και τον Καισάριο.

Η ευχαριστία και δοξολογία της Νόννας και του Γρηγορίου απέραντη, μα και ο ιερός πόθος τους να δώσουν το παιδί τους ζωντανή προσφορά στον Θεό.
Η Νόννα γίνεται παιδαγωγός και για τα τρία της παιδιά με την Αγία Γραφή στα γόνατά της, με το ενάρετο παράδειγμα, με την αγάπη της. Μέσα στην οικογένεια του Γρηγορίου και της Νόννας επικρατούσε «παροξυσμός αγάπης», που είναι πηγή χαράς και ευτυχίας για την οικογένεια.

Ολονύκτιες προσευχές αφιέρωνε για τα παιδιά της για να τα αναδείξει ανθρώπους του Θεού, «χριστοφόρους ναούς», «αθλητάς επουρανίους».

Λέει χαρακτηριστικά ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος για τη μητέρα του: «Άλλη φημίζεται για κόπους της μέσα στο σπίτι, άλλη για ομορφιά και φρονιμάδα της, άλλη για έργα ευσεβείας ή γι' ασθένειες στο σώμα, ή για δάκρυα, για προσευχές, για περίθαλψη πτωχών. Η Νόννα καλοτυχίζεται για όλα.
Ήταν φιλόπτωχος και ελεήμων, το ίδιο και ο σύζυγός της. Είχαν κοινό ταμείο για τα έργα της αγάπης. Και ήθελαν με τα αγαθά έργα να κληρονομήσουν την επουράνιο Βασιλεία.
Η ειρήνη του Θεού επικρατούσε στο σπιτικό τους! Ήθελαν πάντοτε το σπίτι τους να είναι απάνεμο λιμάνι. Να βασιλεύει αγία και ειρηνική ατμόσφαιρα. Τους κυβέρνα το Άγιον Πνεύμα και όχι ο αμαρτωλός κόσμος.
Όπου υπάρχει η παρουσία του Θεού, εκεί και μόνον υπάρχει η ειρήνη.
Νοσταλγός του ουρανού η αγία Νόννα! Δεν σκεπτόταν απλώς τη Βασιλεία των ουρανών, αλλά και την ποθούσε και για το ίδιο προσευχόταν για όλους τους οικείους της. Μιλούσε στους οικείους της για «τον απύθμενον ωκεανόν της θείας ωραιότητος! Άναβε τον πόθο για την αιωνιότητα! Μετοικεσία για όλη την οικογένειά της.

Ανθούσα. Η μητέρα του Ιωάννου του Χρυσοστόμου.

Ανθούσα ήταν τ' όνομά της και μέσα στην καρδιά της άνθιζαν οι χριστιανικές αρετές. Πιο πολύ η πίστη και η αγάπη στον αληθινό Θεό. Καταγόταν η Ανθούσα από πλούσια και ευγενή οικογένεια της Αντιόχειας.
Από ενωρίς αξιώθηκε να βρει τον πολύτιμο μαργαρίτη, τον κρυμμένο θησαυρό, τον μοναδικό και αιώνιο. Γνώριζε πλέον ότι μόνο ο Ιησούς Χριστός είναι η αληθινή χαρά για κάθε ψυχή, για κάθε οικογένεια και για όλο τον κόσμο.

Την ενάρετη αυτή κόρη διάλεξε και πήρε ως σύζυγό του ο Σεκούνδος, κι αυτός ζωντανό μέλος της Αντιοχειανής Εκκλησίας. Στο αξίωμά του ήταν άρχων διοικητής των στρατιωτών της Συρίας. Ήσαν ανδρόγυνο ευλογημένο από τον Θεό,

αγαπημένο και προπαντός χαρούμενο. Αλλά η μόνιμη χαρά και η αμετακίνητη ευτυχία υπάρχει μόνο στον ουρανό. Ο πατέρας της οικογένειας, ο καλός Σεκούνδος, ο στρατηλάτης, απέθανε ξαφνικά. Η Ανθούσα δέχτηκε πλήγμα βαρύτατο, λίγο καιρό μετά τη γέννηση του υιού της Ιωάννη. Και ήταν μόνο 20 ετών. Σιγά-σιγά κόπαζε η τρικυμία και ο Θεός ησύχαζε τα άγρια κύματα. Με χριστιανική πίστη η Ανθούσα απεφάσισε να μείνει χήρα, για να αφιερωθεί στην ανατροφή του υιού της. Μέσα στη μεγάλη τρικυμία της θλίψεως δεν ναυάγησε.

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος ομολογεί ότι η μητέρα του έλεγε: «Με τη βοήθεια του Θεού κατόρθωνα να υπομένω», «Ως χριστιανή χήρα μητέρα αληθώς τεκνοτρόφησε», «Αυτή είναι η πιο μεγάλη περιουσία, αυτός ο ανέκφραστος πλούτος, η αρετή». «Έγινε τύπος των πιστών εν πίστει, εν αγάπη και εν αγνεία».

Την Ανθούσα θαύμαζε πολύ και ο μεγάλος ρητοροδιδάσκαλος του Ιωάννη, ο Λιβάνιος, (ο πιο φανατικός ειδωλολάτρης). Και είπε εγκωμιαστικά:
«Αλήθεια! Τι είδους γυναίκες υπάρχουν μεταξύ των Χριστιανών»!
Τόσο πολύ σπουδαίο πράγμα ήταν η αφοσίωση της μητέρας μου στον νεκρό πατέρα μου και στον υιό της. Γινόταν για μένα η προστατευτική φτερούγα για τη σωτηρία μου, αναφέρει ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος.

Όταν ο Ιωάννης εισέδυσε βαθύτερα στο πνεύμα της χριστιανικής πίστεως και το 370μ.Χ. εδέχθη το άγιο Βάπτισμα, η ευτυχία της Ανθούσας ήταν μεγάλη. Γιατί έγινε ζωντανό μέλος της Εκκλησίας του Χριστού ο υιός της κι έτσι η απατηλή δόξα των ανθρώπων δεν θάμπωσε τα μάτια της ψυχής του.
Μαζί με τον φίλο του Βασίλειο σκέφτονται να μονάσουν.

Η μητέρα του Ανθούσα του ζητεί μια χάρη: «… όταν λοιπόν με παραδώσεις στη γη, τότε πήγαινε όπου θέλεις. Σε ικετεύω μη με παραδώσεις σε δεύτερη χηρεία… Κάμε λοιπόν υπομονή, παιδί μου».

Η ευλαβεστάτη Ανθούσα δεν απατήθηκε στην προαίσθησή της. Δύο χρόνια μετά, όπως το είχε προείπει στον Ιωάννη, «εκοιμήθη εν Κυρίω» σε ηλικία περίπου 43 ετών.

Επενέβη και εδώ η θαυμαστή πρόνοια του Θεού. Και η μητέρα δεν στερήθηκε τη συντροφιά του υιού της μέχρι της εσχάτης της αναπνοής και ο Ιωάννης ακολούθησε «μετά χαράς» την κλήση του Θεού.
Αφού μοίρασε όλη του την περιουσία, αναχώρησε για την έρημο.

Της Πρεσβυτέρας Κυριακής Παρασκευά

(Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό “Παράκληση. Περιοδική

Ἔκδοση Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ”, τεῦχος 76)